

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.В.О. начальника навчально-наукового
інституту цивільного захисту

_____ Павло РОСОХАЦЬКИЙ
(підпис) (Власне ім'я ПРИЗВИЩЕ)

" 30 " _____ серпня _____ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тренінг професійної адаптації

вибіркова

за освітньою (освітньо-професійною) програмою
«Екстремальна та кризова психологія»
освітнього ступеня бакалавр

у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

за спеціальністю 053 «Психологія»

мова навчання українська

Схвалено вченою радою
навчально-наукового інституту
цивільного захисту

Протокол від

« 30 » серпня 2025 року № 9 »

Черкаси – 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Тренінг професійної адаптації» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Екстремальна та кризова психологія» для підготовки здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія».

Розробники:

доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін
кандидат психологічних наук, доцент Гонтаренко Л.О.

Робочу програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою
Соціальних і гуманітарних дисциплін

Протокол від «25» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін

_____ Тетяна ЧУБІНА

«_____» _____ 2025 року

Схвалено проектною групою освітньої програми «Екстремальна та кризова психологія»

Гарант освітньої програми

_____ Валерій БОСНЮК

«_____» _____ 2025 року

Мета вивчення навчальної дисципліни

Спрямована на формування уявлення про професійну адаптацію та її складові в різних психологічних концепціях, особливості надання допомоги молодим спеціалістам в процесі включення у професійну спільноту. Отримані знання допомагають розвинути практичні вміння, що забезпечують кваліфіковане виконання своїх професійних обов'язків, психологічну та особистісну готовність до виконання професійних обов'язків в психологічній діяльності. Ознайомити з виявленням і опрацюванням особистісних проблем майбутніх психологів, корекції різних сфер особистості для її гармонізації та адаптації до професійної діяльності.

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Тренінг професійної адаптації» спрямовані на теоретичне і практичне оволодіння здобувачами системи знань про основи професійної адаптації та процедурами нормалізації психологічного стану під впливом виконання посадових інструкцій та комунікації із клієнтами, а також процедурами профілактики можливих кризових реакцій на оточуюче середовище.

Курс передбачає розглянути та засвоїти основні психологічні поняття, що сприятимуть високому рівню професійної компетентності в службовій діяльності. Набуті знання також формують особистість майбутнього професіонала.

У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання:

- Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень;
- Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів, понять у навчанні та професійної діяльності;

уміння/навички:

- Розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів та інструментальних засобів застосування інноваційних підходів

комунікацію:

- Здатність ефективно формувати комунікативну стратегію

автономію та відповідальність:

- управління комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
-------------------------	-----------------------

	очна (денна)
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Рік підготовки	2-й
Семестр	4-й
Обсяг дисципліни:	
в кредитах ЄКТС	4
кількість модулів	2
загальна кількість годин	120
Розподіл часу за навчальним планом:	
лекції (годин)	20
семінарські, практичні (годин)	24
самостійна робота (годин)	76
Форма підсумкового контролю	дифзалік

Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: «Соціальна психологія», «Філософія», «Психологія праці та організаційна психологія», «Міжособистісна комунікації».

Постреквізити: компетентності здобуті під час вивчення навчальної дисципліни необхідні для професійної підготовки здобувачів за усіма компонентами освітньої програми.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Екстремальна та кризова психологія» для підготовки здобувачів освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

~ досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	Абревіатура
Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.	ПР10
Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	ПР11

~ формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності	Абревіатура
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ЗК1
Здатність приймати обґрунтовані рішення.	ЗК6
Очікувальні компетентності з дисципліни	
Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).	СКЗ
Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.	СК9

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Професійне самовизначення психолога

Тема 1.1. Сутність професійної діяльності психолога.

Сутність професійного самовизначення психолога. Поняття про професію, спеціальність, посаду. Типи самовизначення психолога. Проблема надійності професійної діяльності.

Література: [Баз.: 1, 3-5, 6. Інфор ресурс.: 2-6, 9, 10].

Тема 1.2. Етичні регулятори діяльності практичного психолога.

Основні етичні принципи в роботі психолога. Міфи про психологію та психологів. Рольові ігри для формування навичок використання етичного кодексу в професійній комунікації.

Література: [Баз.: 1, 2, 4, 5. Інфор ресурс.: 1- 10].

Тема 1.3. Основні стадії та етапи професійного становлення психолога. Професійна підготовка як фактор професійної адаптації. Сутність і структура професійної адаптації. Об'єктивні і суб'єктивні фактори адаптації. Види і стадії адаптації. Типові помилки в поведінці психолога на початковому етапі адаптації. Індивідуальний стиль професійної діяльності психолога. Сутність кризи в професійному становленні психолога. Формулювання та аналіз гіпотетичних проблем в процесі професійного становлення.

Література: [Баз.: 1-4, 5, 6. Інфор ресурс.: 2-5, 7- 10].

Тема 1.4. Форми та методи діяльності психолога-практика.

Визначення та основні задачі психопрофілактичної роботи. Психогігієна в роботі психолога. Основи психологічної діагностики. Психологічна корекція в

роботі психолога-практика. Задачі психологічного консультування. Сутність та основні задачі психотерапії.

Література: [Баз.: 1, 2, 6. Інфор ресурс.: 1-4, 8- 10].

Тема 1.5. Групова та індивідуальна форми психологічної роботи.

Психологічний тренінг як метод практичної психології. Проективні методи дослідження як діагностичний та корекційний інструментарій.

Література: [Баз.: 1, 3-5, 6. Інфор ресурс.: 2-6, 9, 10].

Контрольна робота за модулем 1

Модуль 2.

Формування професійної та особистісної готовності психолога до діяльності

Тема 2.1. Вимоги до професіонала та професійної діяльності психолога на сучасному ринку праці. Поняття про структуру особистості психолога. Найважливіші вимоги до особистості практичного психолога. Стимули і мотивуючі критерії в професійній діяльності. Поняття професійної придатності. Професійно-значущі якості.

Література: [Баз.: 1-3, 5. Інфор ресурс.: 2, 4, 5, 9, 10].

Тема 2.2. Самооцінка, самоаналіз і вирішення проблеми готовності до професійної діяльності. Формування самооцінки психолога. Я реальне та Я-ідеальне в структурі особистості психолога. Ситуаційний і особистісний ризик у роботі психолога. Управління особистісними переконаннями. Робота з «суб-особистостями».

Література: [Баз.: 1, 2, 6. Інфор ресурс.: : 4, 7, 9, 10].

Тема 2.3. Невербальна комунікація як складова ефективної діяльності психолога.

Техніки встановлення і підтримання емоційного контакту із співрозмовником. Психологічна спостережливість. Техніки активного (рефлексивного) слухання. Техніки розвитку думок. Техніки аргументації і контраргументації.

Література: [Баз.: 1- 6. Інфор ресурс.: 3-6, 9].

Тема 2.4. Проблеми професійної адаптації психолога. Адаптивність людини і типологія індивідуальності. Технології впевненої поведінки у веденні консультацій. Методи поліпшення адаптації та підвищення результативності. Проблема відповідальності в процесі психологічного консультування. Способи відновлення стану внутрішнього комфорту. Характеристика життєвого шляху особистості психолога. Самовдосконалення як аспект самореалізації. Формування іміджу психолога як умова адаптації. Визначення поняття іміджу.

Література: [Баз.: 1, 3-5, 6. Інфор ресурс.: 2-6, 10].

Тема 2.5. Значення самоорганізації в навчально-професійній діяльності психолога. Планування робочого часу, планування відпочинку, індивідуальні біологічні ритми психолога. Визначення життєвого призначення, постановка цілей, грамотне планування і послідовне виконання заданих дій як критерії успішної професійної адаптації особистості. Основи корекції емоційно-вольової сфери психолога.

Література: [Баз.: 1-4, 5, 6. Інформ рес: 4, 8, 9, 10].

Контрольна робота за модулем 2.

Диференційний залік.

Розподіл дисциплін у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

Назви змістових модулів і тем	Очна (денна) форма				
	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
лекції		семінари (практи- чні) заня- ття	само- стійна робота	поточний контроль	
Змістовий модуль 1. Професійне самовизначення психолога					
Тема 1.1. Сутність професійної діяльності психолога, етичний кодекс психолога.	10	-	4	6	опитування, завдан- ня,індробота
Тема 1.2. Етичні регулятори дія- льності практичного психолога	10	-	4	6	опитування, завдан- ня,індробота
Тема 1.3. Основні стадії та етапи професійного становлення психо- лога	10	-	4	6	опитування, завдан- ня,індробота
Тема 1.4. Форми та методи дія- льності психолога-практика	10	-	4	6	опитування, завдан- ня,індробота
Тема 1.5. Проективні методи	10		2	8	опитування,

дослідження як діагностичний та корекційний інструментарій.					завдан- ня,індробота
Модульна контрольна робота 1.	10	-	2	8	опитування, завдан- ня,індробота
Всього за 1 модуль	60		20	40	
Змістовий модуль 2. Формування професійної та особистісної готовності психолога до діяльності.					
Тема 2.1. Вимоги до професіонала та професійної діяльності психолога на сучасному ринку праці.	10	-	4	6	опитування, завдан- ня,індробота
Тема 2.2. Самооцінка, самоаналіз і вирішення проблеми готовності до професійної діяльності.	10	-	4	6	опитування, завдан- ня,індробота
Тема 2.3. Невербальна комунікація як складова ефективної діяльності психолога.	10	-	4	6	опитування, завдан- ня,індробота
Тема 2.4 Проблеми професійної адаптації психолога	10	-	4	6	опитування, завдан- ня,індробота
Тема 2.5. Значення самоорганізації в навчально-професійній діяльності психолога.	10	-	2	8	опитування, завдан- ня,індробота
Модульна контрольна робота 2 Диференційний залік	10		2	8	Інд.п и - с ь м о в а робота
Всього за 2 модуль	60		20	40	
ВСЬОГО	120	-	40	80	2

Індивідуальні завдання (орієнтовна тематика індивідуальних завдань)

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень та ін.

Тематика індивідуальних занять, що наведена у програмі є орієнтовною. Здобувачам надається право вільного вибору теми індивідуальної роботи, що повинна відповідати таким критеріям як: актуальність та відповідність завданням навчальної дисципліни.

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів викладені у методичних вказівках для самостійного вивчення дисципліни «Тренінг професійної адаптації».

1. Поняття «клієнта». Потенційні клієнти.
2. Процес подолання складних життєвих обставин.
3. Орієнтація на потреби клієнта.

4. Особливості підходів щодо розв'язання проблем людей похилого віку.
5. Молодь та діти – як клієнти тренінгу.
6. Характеристика підходів до особистості клієнта.
7. Місце тренінгу у професійній діяльності.
8. Сутність і основні характеристики тренінгу.
9. Складові консультативного процесу.
10. Адаптація клієнта. Вплив адаптації на соціалізацію клієнта.
11. Роль консультування у регулюванні адаптивних процесів.
12. Типологія клієнтів, які звертаються за консультативною допомогою.
13. Принципи дотримання інтересів клієнта.
14. Соціологічно-орієнтовані теорії надання допомоги.
15. Психологічні теорії надання допомоги.
16. Комплексні теорії надання допомоги.
17. Особливості професійного спілкування
18. Комунікативний потенціал психолога.
19. Зміст, мета професійного спілкування.
20. Значення невербального спілкування.
21. Сутність і особливості взаємодії консультанта і клієнта.
22. Бар'єри спілкування в процесі взаємодії консультанта і клієнта.
23. Види взаємодії консультанта і клієнта.
24. Експертна оцінка проблеми клієнта.
25. Встановлення контакту.
26. Техніка міжособистісної ефективної взаємодії.
27. Емпатія до клієнта, її рівні і види.
28. Моделі комунікації з клієнтом.
29. Стратегія взаємодії з клієнтом.
30. Засоби, функції професійного спілкування

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання індивідуальних завдань здобувачів викладені у методичних вказівках для індивідуальної роботи дисципліни «Тренінг професійної адаптації».

1. Принципи міжособової взаємодії консультанта і клієнта.
2. Класифікація потреб і проблем клієнта.
3. Основи професійного спілкування. Причини виникнення помилок при спілкуванні
4. Аспекти спілкування з клієнтами у соціальному консультування.
5. Історія служб (вітчизняних та зарубіжних) консультативної допомоги.
6. Форми і види консультативної допомоги.
7. Підготовка до консультування.
8. Етапи консультування.
9. Структура консультативної бесіди.
10. Правила проведення консультативної бесіди.
11. Принцип дотримання інтересів клієнта та поваги його особистості.

12. Техніки і прийоми на початку, у середині, наприкінці соціального консультування.
13. Особливості завершення контакту.
14. Прийоми до ефективного проведення інтерв'ю.
15. Суть соціально-психологічного консультування
16. Модель психосоціального консультування.
17. Методи і форми консультування сім'ї.
18. Врахування особливостей розвитку сім'ї у соціальному консультуванні.
19. Консультування проблемних сімей.
20. Моделі консультування сімей.
21. Професіональні помилки консультантів.
22. Вплив професіональної діяльності на особистість консультанта. «Ефект вигорання».
23. Система цінностей консультанта. Модель ефективного консультанта.
24. Зовнішні та вікові вимоги до консультанта.
25. Застосування допоміжних методичних засобів у консультування.
26. Організація індивідуальної роботи консультанта.
27. Планування та ведення документації у консультування.
28. Ефективність консультування.
29. Причини недостатньої результативності консультування.
30. Взаємовідносини консультанта і клієнта.

Форми та методи навчання і викладання

В навчальній дисципліні використовуються **такі методи навчання і викладання:**

- *методи навчання за джерелами набуття знань:* словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота);

- *методи навчання за характером логіки пізнання:* аналітичний; синтетичний;

- *методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається:* проблемний виклад; частково-пошуковий;

- *інноваційні методи навчання:* робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи;

- *самостійна робота, а саме* використання набутих знань при розв'язанні програмних завдань

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційований залік, стандартизовані тести, наскрізні та командні проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, презентація власних досліджень (тези доповідей), індивідуальні та групові завдання.

Перелік завдань для підготовки до заліку

1. Розкрити зміст поняття «міжособистісна комунікація».
2. Розкрити зміст спілкування у системі міжособистісних і суспільних відносин
3. Охарактеризувати предмет, функції та види міжособистісної комунікації.
4. Охарактеризувати індивідуальні особливості міжособистісної комунікації.
5. Описати особливості вербального і невербального спілкування: соціальний аспект.
6. Охарактеризувати основи міжособистісної комунікації
7. Розкрити зміст специфіки міжособистісної комунікації.
8. Висвітлити стилі й моделі міжособистісної комунікації.
9. Охарактеризувати гендерні аспекти міжособистісної комунікації.
10. Визначити причини виникнення конфліктів та основні стилі поведінки у процесі вирішенні конфліктів.
11. Охарактеризувати основні стратегії запобігання маніпулятивних впливів в умовах воєнного стану.
12. Особливості організації зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації (ЗМІ).
13. Охарактеризувати засоби розвитку професійної комунікації фахівця.
14. Розкрити сутність діджиталізації наукової й освітньої сфер як один із чинників занепаду академічної доброчесності.
15. Охарактеризувати академічну культуру як складову академічної доброчесності.
16. Вказати основні жанри писемного наукового мовлення, їх специфіку та характеристики.
17. Охарактеризувати культуру професійного спілкування у закладах вищої освіти.
18. Описати правила укладання бібліографії.
19. Визначити мету та завдання інформаційного пошуку; описати типи та види пошуку.
20. Розкрити сутність публічного виступу. Вказати види публічних виступів.
21. Висвітлити етапи підготовки до академічного публічного виступу. Особливості ведення публічного виступу в умовах воєнного стану (у випадку повітряної тривоги, блекауту тощо).
22. Розкрити зміст вербальних та невербальних складників усної наукової комунікації.
23. Рефлексивне слухання. Нерефлексивне слухання.
24. Шляхи підвищення іміджу українського фахівця психолога. Міжнародна співпраця.
25. Випадки застосування видів слухання.
26. Структура діалогового спілкування.
27. Принципи ведення ділових бесід.
28. Пантоміміка: жести, пози, рухи у міжособистісній комунікації.
29. Етичні норми професійної комунікації фахівців.
30. Формальність і неформальність у професійному спілкуванні фахівців.

31. Розмежування кордонів у професійному міжособистісному спілкуванні.
32. Діалогічна, маніпулятивна, альтерцентристська, індіферентна спрямованість міжособистісної комунікації.
33. Поняття гендеру у міжособистісній комунікації.
34. Гендерні відмінності у міжособистісній комунікації. Невербальна гендерна комунікація. Вербальна гендерна комунікація.
35. Гендерні аспекти міжособистісної комунікації.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, вирішення ситуаційних завдань, виконання проектного проекту тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі модульної контрольної роботи та диференційованого заліку.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є: диференційований залік

Денної (очної) форми

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна кількість балів
Модуль № 1	I. Поточний контроль			
	Лекції	3	0	0
	Практичні заняття	3	4	12
	Модульна робота 1	1	20	20
	Разом за модуль 1			32
Модуль № 2	Лекції	7	0	0
	Практичні заняття	7	4	28
	Модульна робота 2	1	20	20
	Разом за модуль 2			48
Дифзалік, або індивідуальні завдання			20	20
Разом за всі види навчальної роботи модуля 1				100

За виконання творчих робіт з навчальної дисципліни здобувачу можуть нараховуватися додаткові, заохочувальні бали. Сума заохочувальних балів не має перевищувати 20.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру (включно із самостійною);
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському (практичному) занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (зокрема, самостійно опрацьований матеріал) під час роботи на заняттях та набутих навичок під час виконання практичних завдань.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському (практичному) занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів):

4 бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь правильна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, є посилання на додатково опрацьовані джерела.

2-3 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, допущені незначні помилки, професійна термінологія використана правильно.

1 бал – завдання виконане на рівні окремих фрагментів, допущені значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двадцяти тестових завдань та одного ситуаційного завдання. Відповіді на поставленні завдання здобувачів повинні відображати вільне володіння обсягом навчального матеріалу, передбаченого програмою.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольної роботи за модулем (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

сума балів за правильне виконання тестового завдання складає 10 балів. «Вага» одного правильно вирішеного тестового запитання складає 1 бал:

1 бал – правильна відповідь;

0 балів – неправильна відповідь.

Сума балів за виконання ситуаційного завдання складає 10 балів. При його оцінюванні береться до уваги вміння застосовувати знання на практиці (у вигляді наведення власних прикладів), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти,

виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

10 балів – питання розкрито в повному обсязі, відповідь правильна, наведено переконливу аргументацію, використовуються професійні терміни, наявний творчий підхід.

9-7 балів – питання розкрито правильно, але обґрунтування відповіді недостатнє, використана професійна термінологія.

6-4 балів – питання розкрито частково, допущені значні помилки при аргументації, термінологія використана з помилками.

3-1 бал – питання розкрито на рівні окремих фрагментів, аргументація відсутня.

0 балів – питання не розкрито.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі диференційованого заліку.

Кожен варіант підсумкового контролю складається з двох теоретичних питань та практичного завдання. Відповіді на поставленні завдання здобувачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання проблемних завдань тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на підсумковому контролі (оцінюється від 0 до 20 балів для очної форми навчання:

20 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст поставлених завдань;

16-19 бали – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст поставлених завдань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

8-15 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

1-7 балів – здобувач частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту поставлених завдань.

Оцінювання самостійної роботи. Результати самостійної роботи спеціально не оцінюються, але виявляються під час діагностики знань з навчальної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, засвоєний у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль, передбачений робочим навчальним планом, разом з іншим навчальним матеріалом дисципліни і оцінюється за критеріями відповідного підсумкового контролю.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які

виносяться лише на самостійну роботу і не входить до тем аудиторних занять, навчальних практик/практичних занять, контролюється під час модульного та підсумкового контролів. Оцінювання завдань індивідуальної роботи дисципліни здійснюється в діапазоні від 0 до 10 балів, і залежать від форми виконання індивідуального завдання, наприклад:

Реферат, доповідь: 1 бал – у роботі здобувачі правильно виокремили основні положення з різних джерел, логічно та структурно об'єднали їх, коротко проаналізували та зробили ґрунтовні узагальнюючі висновки. Дотримано усі вимоги щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що включає вітчизняні та іноземні літературні джерела;

0,5 балів – у роботі здобувачі фрагментарно виокремили основні положення кожного з джерел, не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Не дотримано вимог щодо структурної побудови роботи. Список використаної літератури оформлений не вірно або відсутній;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Підготовка огляду певної наукової проблеми/аналізу ситуації:

3 бали – робота виконана у повному обсязі із чітким дотриманням визначеної структури. Робота містить ґрунтовний аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

2 бали – робота виконана частково із дотриманням визначеної структури, що містить більшість необхідних елементів. Робота містить поверхневий аналіз, висновки та окремі рекомендації з порушеної проблеми;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, висновки зроблені не вірно. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Есе: 2 бали – здобувач створює оригінальний за думкою та оформленням письмовий твір відповідно до навчальної ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних психологічних проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно впливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів;

1 бал – побудований текст характеризується фрагментарністю; сформульована теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладів немає або вони не є доречними;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Засоби провадження освітньої діяльності

Засобами провадження освітньої діяльності є навчальна аудиторія №245 («Кабінет суспільних дисциплін») із сучасним мультимедійним забезпеченням, супровідні матеріали до нього, комп'ютерна програма для перевірки наукових робіт Unichesk; навчальна, навчально-методична та нормативно-правова література, що знаходиться в бібліотеці (електронній бібліотеці) інституту.

Перелік питань для підготовки до модульних контрольних робіт:

Модуль 1

1. Типи психологічних знань.
2. Психогігієна у роботі психолога.
3. Роль психолога в діяльності ДПО.
4. Основні сфери діяльності практичного психолога.
5. Психологія як професія.
6. Поняття про професію, спеціальність та посаду.
7. Поняття про предмет психології.
8. Основних типи самовизначення та їх відмінності.
9. Відмінності наукової від побутової психології
10. Принципові відмінності психолога – професіонала від психолога – любителя.
11. Становлення професійної психології.
12. Основні передумови становлення професійної психології.
13. Поняття про предмет практичної психології.
14. Предмет і об'єкт психології як науки.
15. Психологія як наука.
16. Місце психології у системі наук.
17. Основні напрямки розвитку зарубіжної психології ХХ століття
18. Загальна характеристика психоаналізу.
19. Сутність екзистенціально - гуманістичної психології.
20. Основні галузі сучасної психології.
21. Загальна характеристика галузей психології.
22. Основні напрямки розвитку вітчизняної психології.
23. Сутність культурно-історичної теорії Л.С. Виготського.

Модуль 2

1. Проблема оцінки ефективності роботи практичного психолога.
2. Найважливіші вимоги до особистості практичного психолога.
3. Професійно значущі риси психолога.
4. Психологічне здоров'я як базова категорія професійної діяльності психолога.
5. Основні задачі психологічної служби в сфері бізнесу і реклами.
6. Орієнтири професійного і особистісного розвитку психолога.
7. Проблеми розвитку психолога - професіонала.
8. Професійна відповідальність психолога.
9. Головний етичний орієнтир у роботі психолога
10. Психологічні організації, видання в Україні, Росії та інших країнах.

11. Психологія роботи у сфері цивільного захисту.
12. Поняття про психологічний захист.
13. Етапи професійного розвитку психологів
14. Напрямки діяльності психологічної служби в ДПО.
15. Основи екстремальної психології.
16. Екстремальна підготовка та екстремальна підготовленість.
17. Сутність психології здоров'я.
18. Наукове та ненаукове психологічне знання
19. Міфи про психологію та психологів
20. Сутність психології як професійної діяльності
21. Форми та методи діяльності практичного психолога
22. Психологічний тренінг як метод практичної психології
23. Психологія здоров'я у роботі психолога
24. Загальнолюдські цінності у роботі психолога
25. Значення кризи у розвитку психолога.

Питання для дифзаліку

1. Діяльнісний підхід в психології.
2. Сутність роботи психолога – дослідника.
3. Психолог як експериментатор.
4. Основні етичні принципи у роботі психолога.
5. Етичний кодекс психолога.
6. Поняття про філогенез та онтогенез психіки.
7. Психологічна підтримка розвитку як професійно-психологічна діяльність.
8. Соціально-психологічні явища як предмет професійної діяльності.
9. Три рівня задач практичної психології (за Вачковим).
10. Сутність біхевіоризму.
11. Структура наукової та ненаукової психології.
12. Основні поняття психології професійної діяльності.
13. Психологічний супровід як професійно-психологічна діяльність.
14. Поняття про гештальтпсихологію.
15. Сутність трансперсональної психології.
16. Основні задачі практичної психології освіти.
17. Основні напрямки практичної психології
18. Визначення та основні задачі психопрофілактичної роботи.
19. Основи психологічної діагностики.
20. Психологічна корекція в роботі психолога-практика.
21. Особливості групової та індивідуальної форм роботи практичного психолога.
22. Основні задачі психотерапії в діяльності практичного психолога.
23. Сутність групової психотерапії.
24. Основна мета і задачі психологічного консультування.
25. Психологічний тренінг як напрямок практичної психології.
26. Основні принципи і правила психологічної допомоги сім'ї.

27. Основні задачі психологічної служби в сфері менеджменту.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися, до заняття не допускаються).
3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.
5. Здобувачі повинні діяти відповідно до політики НУЦЗ України щодо академічної доброчесності.
6. Викладач буде вдячний, якщо здобувач надасть відгук щодо якості навчання та висловіть свої пропозиції з покращення змісту курсу та форм роботи.
7. Інклюзивність навчання - система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципі недискримінації, врахуванні багатоманітностей людини, ефективному залученні та включенні до освітнього процесу всіх його учасників.
8. Дати, коли фіксується виконання або невиконання студентом навчального плану, визначаються графіками сесії.
9. Студентові, який має невідпрацьовані незадовільні оцінки чи пропущені заняття, семестрова середня арифметична оцінка за результатами поточного контролю, виставляється після їх відпрацювання.
10. При модульному контролі оцінці підлягають: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів; самостійне опрацювання тем.
11. Контрольне завдання виконується кожним студентом індивідуально. Самостійність виконання студентом свого завдання та дотримання встановленого порядку проведення контрольного заходу контролюється викладачем.
12. Перескладання позитивних модулів не допускається. Перескладання негативних результатів поточного модульного контролю (чи неявок без поважних причин) дозволяється до настання дати проведення наступного модуля

Рекомендовані джерела інформації

1. Кулик І. В. Основи консультування: методичні рекомендації. Івано-Франківськ: НАІР. 2018. 91 с.
2. Основи психологічного консультування (лекційний курс): навч. - метод. посіб. для студ. спец. «Практична психологія» / уклад. Б.А. Якимчук,

І.П. Якимчук. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 204 с.

3. Остапйовський О.І. Професійна ідентичність особистості: зміст та підходи вивчення.// Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України – 2013. – Випуск 19 533=540

4. Скориніна-Погребна О.В., Дьяченко О. В. Професійно-важливі якості як складова професійної придатності особистості Наукова дискусія: питання педагогіки та психології: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, Україна, 30 листопада – 1 грудня 2018 року). – К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2018. – Ч. 2. – С. 49 – 54.

5. Скориніна-Погребна О.В., Наумік-Гладка К.Г. Трансформаційні ігри та їх роль в практичній психології . Науковий вісник херсонського державного університету серія психологічні науки. випуск 3. том 1. Херсон, 2018, С. 89 - 94

6. Скориніна-Погребна О.В., Лучнікова О.П. Професійний вибір як тенденція до продовження сімейних сценаріїв Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан розвитку екстремальної та кризової психології». – Харків, 2017. – С. 167-170.

7. Скориніна-Погребна О.В., Сидорович К.В. Особливості комунікативної сфери у чоловіків та жінок. //The scientific heritage. – No 35 (2019). – P. 33-37

8. Скориніна-Погребна О.В., Чуєшкова В.Д. Способи розв'язання корпоративних конфліктів та емоційного напруження. Збірник публікацій мультидисциплінарного наукового журналу «Архіваріус». К. : мультидисциплінарний науковий журнал «Архіваріус», 2019. С. 57 – 61

9. Становлення ідентичності фахівця : [монографія] / Г. О. Балл, В. Л. Зливков, С. О. Копилов [та ін.] ; за ред. В. Л. Зливкова. – К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 260 с.

10. Овдієнко І. М. Тренінг професійного зростання практичного психолога // Вісник Національного університету оборони України. – Київ – 3 (46). – 2015. – С. 220-225

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
2. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
3. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
4. Наукова бібліотека Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова: <http://hklib.npu.edu.ua/>

5. Постанова про соціально-психологічну допомогу. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/824-2019-%D0%BF#Text>
6. Регіональний психологічний проект «завжди поруч»: кращі практики. https://drive.google.com/file/d/1_PlkzRJlvO5L3qseC3ffJAaEHD19crPt/view?usp=sharing
7. Матеріали для використання в роботі під час воєнних дій. Електронний ресурс: <https://imzo.gov.ua/psychologichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/materialy-dlia-vykorystannia-v-roboti-pid-chas-voienynykh-diy/>
8. Державний стандарт консультування, затверджений Міністерством соціальної політики України 2013 року. URL: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=153555&cat_id=102036.
9. Консультування у різних сферах професійної діяльності. URL: https://pidru4niki.com/78048/psychologiya/konsultuvannya_riznih_sferah_profesiynoyi_diyalnosti
10. Кулик І. В. Соціальне та психологічне консультування як складові професійної діяльності в галузі соціальної роботи. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream.pdf>

Розробник:

Доцент кафедри соціальних
і гуманітарних дисциплін
кандидат психологічних наук, доцент

Людмила ГОНТАРЕНКО